

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 " "
 Helyben hához hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 " "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 " "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

Szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatás
 vagy megőrzésére nem vállal.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 4.

Potemkin.

Szörnyű vereségeket szenvedett Oroszország. Liaotung félsziget, Mandzsuria és a Pecsili öböl partjainak földrajzát orosz vérrel festett mappáról tanultuk meg s egyetlen helység neve nincs, hová orosz győzelemnek csak az árnyéka is fűződne.

A szörnyű veszteség után jött a még szörnyűbb, a csuzimai vereség, mely egyetlen csatában az egész orosz hajó hadat tönkre tette. Ez a csata példátlan az egész világ történelmében, talán az első római-püنتengeri csata lehetne miniatúrája.

Hanem mindezen csatáknál szörnyűbb az a vereség, melyet a Potemkin csatahajótól szenvedett az egykor nagy Orosz birodalom.

Egy hadihajó nyolczszáz embere fellázad! Egyszerűen érthetetlen! Hiszen egy közönséges személyszállító, vagy kereskedelmi hajón is rém erős a fegyelem, hadihajón pedig képtelenség lázadásra csak gondolni is. És a Potemkin fellázadt.

Egész flottát mozgósítottak ellene, egy tengernagy vezetésével. Négy nagy csatahajó, torpedók, czirkálók indultak a lázadó hajó ellen és a tenger nagy hajóival meghátrált a Potemkin előtt, mely egy lövést sem tett. Mi volt hát oly félelmes erő ebben a hajóban?

Az eszme rettenetes ereje!

Ez kapcsolt magához még egy csata-

hajót, mely a legkonzervatívabb ember nevét viseli, ez elől menekült hajói maradványával, világcsufjára szegény Krieger tengernagy.

Az eszme ily erős!

Oroszország nem ismert emberi jogot. Durván elnyomta a katholicizmust, majd mikor ebből nem lett baj, a leigázott nemzeteket, a saját népét is. A jog helyett aztán a korrupció kezdett uralkodni s ez terjed el a nép közt is. Fent sikkasztások, lent brutalitásokban nyilvánult a korrupció.

És fent is, lent is reformokat kezdtek követelni. Nem látták saját romlottságukat, csak a romlott állapotokat és hiszi az a szegény ország, hogy romlott népével jobb társadalmi papiros formák mellett jobb lesz a sors.

Egyéni, szólás, sajtó szabadság kell nekik és felelős kormányral parlament! Álurak! Mi tudunk ezen. Mit ér a szabadsajtó ha romlottság van a kalamárishban, mit a parlament ha nem megbízható, mit a szólásszabadság, ha salak nép, agitátorok élnek vissza vele s mit ér az emberi jog, ha nem ember még a aki kapja.

Szörnyű az a nép, mely még nem ember s emberi jogra vágyik. Nem emberi módon igyekszik azt megszerezni.

Ott a francia példa, ott az orosz is. Czelludatos munka helyett vad elszántság, s ön művelés helyett az ököl hatalma lesz az eszköz. Lázás állapot ez, mely csatorna hősöket terem s többet

pusztít, mint amennyit az egész elnyert jog ér.

A képtelen korrupció mellett, képtelen elszántság — ez most az orosz társadalom képe. Lázás az ország s ez az orosz betegség ragad mindenkiere, már a fegyveres erőre is.

Kössön békét a czár aztán teremtsen békét. Ne népeket hódítson, de tegye nemzetté népét. Adjon új ideált neki és módot, hogy küzdhesen az ideálért. Ilyen küzdelemben megízstul s ami most csak csöcselék, csak sir, az emberré lesz a lélek az eszme által.

Vegye ki az agitátorok kezéből a fegyvert, melynek köszörü köve a korrupció s a felgyült erőt engedje építeni, mielőtt a teljes rombolásba fojna.

Ilyen erők fél munkát nem végeznek.

Czár! tedd emberekké muszkáidat! A Potemkin vörös lobogója az orosz kormány-rendszer legszörnyűbb szennyező. Ezt nem vér, csak jog moshatja le.

P—y.

Megsemmisített vármegyei határozat.

Tolna vármegye szeptemberi közgyűlésén élénk feltűnést keltett, hogy gróf Benyovszky Rezső nagybirtokos, a kölesdi kerület orsz. képviselője egy erős beszédben ostromozta a megye klikk rendszerű politikáját, és a napirenden levő 100 km-es ut ügyrendezését a megye szempontjából felette károsnak bizonyította.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Csak egy.

Irtá: Petry Gyuláné.

A háziasszony nyugodt, kedves tekintetét hosszan pihentette vendége arcán, mialatt beszélt.

— Higy nekem Klarisz, az emberek, — nevezetesen pedig az asszonyok — mert éppen róluk szoltunk — nem olyan rosszak, mint ahogy poéták nem poéták írásban és szóban hirdetik. Nehány elkéseredett lélek találmánya az egész. Tőlük ment át a köztudatba, onnan a közérzésekbe. Így született meg a világtájdalom. Bölcsőjénél egyre-másra dobiák el az emberek az életet, mint egy kiürült papiros tölcserét. — Ismétlem, higj az én tapasztalataimnak; lásd a hajamra nemcsak a sok lefolyt év, de az élet gondja is festett néhány fehér vonást.

Romlayné a vendégasszony, — akinek ideges mozgékony arcán egyedül a két szemöldök

közt levő mély redő volt állandó — visszacsörrentette illatos kávéval telt kanálát csészéjébe és tüntető meglepetéssel csapta össze kezét.

— Te és gondok! Szinte látom ezt a két merőben idegent egymásra csodálkozni.

— A te szempontodból igazad lehet. Özvegy vagyok gyermekek nélkül. Vagyonnal rendelkezem adósság nélkül.

— Éppen ez. Akinek családja nincs, nem ismerheti a gondokat.

Szendrőné arca elborult.

— Igaz — gyermekem nem volt. — Nem hallottam soha a legszebb hangot, amely valaha asszony fülébe csendült.

— A gyermekek csak hagyján. Hozzánk való szoros tartozásuk, tőlünk való függésük emel a nehézségeken, de a férj, a zsembes, roskedvű férj, aki összes szeretetreméltóságától elbucszuk, amint a háza ajtaján belép.

— Férjemet alighogy ismertem. Amilyen gyorsan jelent meg a házasság előtt, utána épp oly hirtelen tűnt el. Alomnak hinném, ha nem

hagyta volna rám a nevét valóságának... Milyen sokszor cseréltem volna fel ezt a valóságot azzal az álommal, csak a szívem lett volna betöltve. Ne szólj Klarisz a családi élet nehézségeiről, mert százszor ellentmondanék. Hiszen annál ezerszer súlyosabb, életünk céltalanságának a tudata. Volt idő, mikor egészen egyedül maradtam, hogy csaknem örüllté tett a gondolat, élni csupán csak magamért. Akkor gyógyultam meg, mikor észrevettem azokat az embereket, akiknek szükségük van rám. Hálás vagyok mindazon gondokért, melyeket megosztottak velem, mert tartalmat adtak az életemnek.

A másik nő hangja kissé megszelídült.

— Igaz, te sok jót tettél Malvin.

— A jótétemény egészen kölcsönös, sőt a nyertes tán én vagyok, mert így jutottam tapasztalatokhoz is. Hidd meg Klarisz, semmi sem tárja úgy fel az emberi lelket egymás előtt, mint a terhek közös viselése!... Nos, ezek a tapasztalatok azt mondják, hogy ugyanazon

Pártoljuk a helyi ipart!!

Czementlap, czement tetőcserép

kitűnő minőségben — mely elsőrendű jó, szép, könnyű és hófűvés védő tetőzetet képez — szolid árak mellett helyben Nagyvárad, Fűzes-Fatelep 3. sz a T. Szűcs Mihály és Társa cégnél kapható.

Kéri a cég vidéki rosszabb minőségű és állásu agyag, cserép rendelése előtt gyártmányainak szives megtekintését, ahol minden további ismertetés és felvilágosítással készségesen áll a tisztelt érdeklődő közönség rendelkezésére.

A cég tetőcserép gyártmányait helyben tetőre is felrakja, tartósságáért pedig a legmesszebbmenő irásbeli jótállást vállal.

Amde a közgyűlés 82 szavazattal 36 ellen a megyei klikk határozatát elfogadta és a felszólalásnak helyt nem adott. Tolna megyében ez volt az első eset, hogy egy tekintélyes független csoport szembehelyezkedett a nagyszámú megyei érdekcsoporttal. Benyovszky Rezső gróf a sérelmes határozatot megfellebbezte a kereskedelmi miniszterhez és amint a leérkezett rendelet bizonyítja, méltán, mert a miniszterium a gróf érvelésének helyt adott és a vármegyét felszólította, hogy az ügyet a közérdeknek és az igazságnak megfelelően intézze el.

A politikai válság.

Bécsi híresztelések.

Bécsből telefonozzák, hogy a hadügyminiszteriumból kiszivárgott hírek szerint báró Reinländer és báró Valdstätten csapatfelügyelők nyugalmazását a hadseregvezető állásába újabb jelentékeny változások fogják követni. Így nyugalomba megy a 12. (nagyszombati), a 7. (temesvári), és a 4. (budapesti) hadtest parancsnoka, az utóbbi más alkalmaztatásba kerül. Ezeknek a változásoknak pedig — jelentik Bécsből — a kilenczes-bizottság dühösen sovén álláspontja az oka. Az öreg generálisok tisztában vannak azzal, hogy az a tüzzel-vassal való magyarosítás, melyet a kurucz kilenczes-bizottság megkövetelt, most már könnyörület nélkül megtörténik és inkább sutba dobják vitézi kardjukat, mintsem olyan reformok végrehajtásában segítsenek, melyektől lelkük egészen idegen s végignézzék a régi dicsőség és viseltes zászlók lomtárba helyezését. Így híresztelik ezt a dolgot a hadügyminiszteriumból, hogy a magyar közönség álmélkodva csapja össze a kezét:

— Micsoda tüzes magyarok is voltak azok a kilenczesek!

Bécsből különben még egy kommentárral kísérik a tábornokok nyugalomba vonulását. Azt beszélnek, hogy erre nagy befolyással van 1848 emléke, amikor sok derék tiszt »konfliktusba került az esküdt és ráparancsolt kötele-

ségek között» és tévedéséért börtönbe került. Vajon igazán olyan aktuális-e annak az elmúlt időnek a felfrissítése? ...

Bécsből jön a hír, hogy ott a katonai körökben Magyarország hangulata felől meglehetősen különös szempontból érdeklődnek. Jelentéseket kérnek a katonaság belső élete felől, hogy mennyiben vannak hatással a legénységre s a fegyverekre a politikai mozgalmak.

De az érdeklődés másra is kiterjed: nevezetesen a fegyverraktárakra. Semmi kétség, hogy Bécsben forradalmi rémlátásokkal bajlódnak. Tudakozódnak róla, hogy hol vannak a néptelkelők részére szánt Manlicherok és hogy azok nem juthatnak-e illetéktelen kezekbe.

A külállamoknál is tapogatóznak a diplomácia utján, hogy milyen a hangulat Magyarországon.

Ily körülmények közt ne legyen meglepetés, ha a rémlátásnak ama következménye keletkezik, hogy egy szép napon a Manlicher fegyvereket elviszik Magyarországról.

Mint egy lap értesül ötvenkét millió korona kamatozó pénztári jegyet bocsát ki Fejérváry.

A magyar királyi államnyomda június 28-ikán ötvenkét millió korona névértékű kamatozó pénztárijegyet szállított be a központi állampénztárba. A pénztári jegyek egyenként tízezer koronáról szólnak, Fejérváry bárónak, mint pénzügyminiszternek és a központi állampénztár igazgatójának aláírásával vannak ellátva.

A kamatozó pénztári jegyek függő államadósság jellegével bírnak, éppen úgy mint a koronajáradéki kölcsönkötvények. E pénztári jegyeket a Magyar Általános Hitelbank és az Osztrák-Magyar Bank fizeti ki s csak a központi állampénztár váltja ismét be, legfeljebb hat hónap múlva.

Ez tehát állami váltógazdaság, mely rendes időben is szokásos, csak hogy az erre előirányzott hitel már hónapok óta ki van merítve s így Fejérváry tábornagy mint pénzügyminiszter valóságos váltólovalgással igyekszik

azt a pénzt előteremteni, melyet a nemzet tőlemegtagad.

Nemzeti liga.

Szombaton délután a függetlenségi párt egyik kiváló tagjának lakásán bizalmas jellegű értekezleten, melyen tizenkét képviselő vett részt, egy országos mozgalom megindítását határozták el. Nemzeti ligát fognak szervezni, melynek feladata a politikai életben való vezető szerep lesz.

A nemzeti liga lesz hívtva, minden nemzeti mozgalom vezetését átvenni, azt szervezni, szóval a társadalom minden rétegének a nemzetet érintő politikai ügyekben való állásfoglalását kifejezésre juttatni. A ligának a tervezet szerint minden nagykorú magyar állampolgár tagja lehet és ezen tagsági kötelek semmiféle anyagi teherrel nem jár. A szervezést vezető képviselők már a legközelebbi napokban publikálni fogják a nemzeti liga kiáltványát.

A r. kath. Tanító-egylet diszgyűlése.

— Tanítói jubileum. —

A nagyváradi-vidéki r. kath. Tanító-egylet a Boldogságos Szűz szeplőtelen fogantatása 50 éves jubileuma alkalmából a Kath. Kör helyiségében ünnepi közgyűlést tartott.

A pápai himnus eléneklése után Palotay László egyházmegyei főtanfelügyelő kegyeletes szavakkal emlékezett meg a tanítóság elhunyt elnökéről, Zajnay János praelaturáról, ki is mint képző tanár nemcsak mint tanító, de nevelő is s mint tanfelügyelő nemcsak felügyelőigazgató, hanem a tanítók igaz barátja volt s minden törekvő tanítót nehéz élethivatásában gyámolított, pártfogolt s mindnyájunk hálás emléke kísérette sírjába. Emléke jegyzőkönyvileg is megörökített.

Majd Klédorfert Lambert lépett az olvasó asztalhoz, méltatva e nap jelentőségét, a hallgató közönség feszült figyelmét mindvégig lekötötte, hangsúlyozva, hogy nem segít semmi, féle bölcsélet; morális világnézet, ha nincsen erő s kitartás az ember lelkében.

A közgyűlés az Ausseeban időző megyesi püspök ur iránt gyermeki ragaszkodással és hódoló tisztelettel sürgönyileg fejezte ki őszinte jó kívánatát és üdvözlését.

asszonyokat, a kikre a világ hihetetlen mohósággal a legvalószínűtlenebb vádakot dobja, — csupán lelki rokonság vezet olyan módon férfiakhoz, mint nőkhez. A szív minden tiltott dobogása nélkül. Egyedül azért, mert azok egy-egy kifejezett gondolatára, felbuzgó érzésére visszhang kél a lelkükben. A felszerkent szellemi élet keresi a maga táplálékát a hasonló eszmék birodalmában. És ti követ dobtok feljüket. Végig huzzátok rajtok a rágalom veszőjét. Keresitek, puhatóljátok a rosszat, mert a saját gyengeségetek mentségét látjátok a mások hibáiban. Miért nem válik a szép, a nemes összehasonlítása életszükségünk?

— Bocsás meg lelkem — és Romlayné ajka gunyosan vonaglott, de nekem úgy tetszik, hogy te ismeretlen dímerziókban röpkedsz. Félek, hogy egyszer olyan mélyre zuhansz, hogy majd az embereknek nevezett szegény földi férgek színvonalára sem tudsz többé emelkedni.

Szendrőné olyan szeliden nézett társnője felindult arcovásaiba, mintha pusztán nézéssel akarta volna azokat békésre simogatni.

— Légy nyugodt Klarisz! Nem is képzeld, milyen szilárd eszközeim vannak hozzá, hogy magam biztos alapon tartsam.

— Gratulálok hozzá, de engedd meg, hogy visszatérjek korábbi témánkhoz. Minden bölcselkedésed dacára állítom, hogy Halmyné, — miután férje az ő barna szépségének hátat

fordított, hogy szőke hölgye parányi lábai elé tegye hódolatát, — szintén megtalálta a maga komoly professzorát, aki tudományos értekezéseit a lehető leghalkabb és legintimebb hangon suttozza el neki. A férje párbaja, — tudod a szőkéért — szintén előmozdítani látszik ügyöket

— Védem Melaniát. Ő egyike azoknak, a kik fölött a világ méltatlanul tör pálczát.

— Kedvem volna bizonyítani neked.

— Főlöszleges. A látszatnak nem hiszek. Romlayné felállt.

— Ismerve a te önfeláldozási hajlamaidat, arra kérlek kísérj haza. Végtelen barátságosan így este ez a kis városi utca, korán odui a vonuló philisztereivel.

Amint a homályos kapualjból kiléptek, ezüstös világossággal lepte meg őket a fölébredt hold. Még a piszkos járdákat is vakító fehérre surolta. Az utca közepén húzódo gesztenye fasorok büszkén viselték lombkoszorújuk fölött holdsugárból font menyasszonyi fátylukat. Ember nem volt látható.

Alig értek azonban a sűrű fasorba, mikor a legközelebbi utcából egy karsu nő és magos barna férfi lépett ki. Az asszony sötét ruhát és egyszerű matróz kalapot viselt. A férfi könnyedén támaszkodott menetközben ezüstgombos séta pálczájára. A házak mellett a járdán haladtak, éppen a két nővel párhuzamosan

Romlayné megérintette kísérője karját.

— Ők, — sugja diadalmasan.

A fáktól fedezve nesztelen haladtak tovább. A nagy csendben tisztán hallatszott a férfi mély hangja, amely éppen nem volt sutogó, hanem inkább trófásan enyelgő.

— Az Istenért, mondja meg hát végre, hová siet. Hiába minden igyekezetem, hogy becses előadásommal mulattassam. Nem csak hogy a figyelmét nem tudom lekötöni, de még csak egy röpke tekintetre sem méltott.

A nő nem felelt, hanem egy magas két emeletes ház előtt megállt. Disztelen, sárgára meszelt épület volt. Rácsos ablakai, mint a titkolódzó ember szeméi komoran tekintettek az utcára. Az asszony szóval mutatott rá. A kórház volt.

— Arról értesítettek, hogy rosszabbul lett, — kezdte kissé fátyolos hangon. A golyó mélyebbre hatolt, mintsem gondolták. Apolni akarom.

A tanár komor pillantást vetett a falakra, de ez a pillantás éppen nem a sárga vakolat faltoknak szólt.

— A történetek után? Mégis?

Az asszony hangja elvesztette bizonytalanságát és tisztán, határozottan csengett.

— Ha most magához jön, hiszem, hogy az minden tekintetben gyógyulása lesz... Hogy a szívemet összetörte, azért nincs jogom a gyermekeimet megfosztani az apjától, sőt

Ezután Nagy Lajos szavalta el eszmékben gazdag, szép alkalmi ódáját, mely után Számborovszky Rezső tartott felolvasást b. e. *Nogely* István kanonok, tanítóképző igazgatóról. Különösen kiemelve azon körülményt, hogy a Katholikus Hittérjesztés Lapja mily elferdített nézeteket világosított meg Chináról, Tibetről stb. a csüggedést nem ismerő tudós hittérítő útján.

Szentkereszthy tanító emlékezett meg ezután az elhunyt derék tanítóról, *Ember* Györgyről, a kiváló kartársról.

Dumokos Andor, a tanítói pénztár állapotát tüntette majd fel; — melyet a közgyűlés helyeslőleg köszönettel tudomásul vett.

A kath. központi bizottságba Stark Gyula küldetett ki. A tisztújítás során egyhangulag az eddigiek választottak be. Választmányi tagokul pedig Pálffy László, Bellovits Antal, Szabados Pál és Pfeifer József.

Ezután Stark Gyulát a közgyűlés mint kezdettől jegyzőjét s mint a városi közügyekben is a tanítóság ügyének előmozdítóját ünnepelte 40 éves tanító működése alkalmával s elismerő köszönetét nyilvánította. Stark Gyula nem is számítván a meglepő körülményre, meghatottan mondott köszönetet az őt ért lelkes ovációért. *Palotay* Méltóságá a nálla megszokott lendületes s eszmékben gazdag záró beszédjében indítványozta, hogy egy más alkalmi összejuvetelen legyen méltatva az általa is nagyrabecsült igazgató-tanító 40 éves működése.

A Szózatnak lelkes elénekzése után záródott be a közgyűlés. Zajosan ünnepelték Ö méltóságát, a kiváló római theologust, a negyvennyolczas idők daliás honvédjét, a papot, a polgárt mint az egyházi és világi társadalom egyik díszét. *Udvardy.*

UJDONSÁGOK.

Előfizetési felhívás.

Egy évtizednél hosszabb idő óta szolgálja lapunk a közérdeket.

Küzdelmes volt a pálya, mert nehéz ma a

inkább mindent el fogok követni, hogy visszadjam őt nekik.

Mosolygott, de nem a martirok mosolyával, hanem a tisztán átértett kötelesség minden nyugalmával.

Habozás nélkül nyitotta ki a nagy, fekete mázolt kaput, mintha a világon a legtermészetesebb dolgot cselekedné. Gyenge lámpatény ömlött bele a holdvilágba, aztán újra bezárult a kapu a sötét ruhás, karcu asszony mögött.

A tanár úgy nézett a sárga házra, mint a templomban az oltár előtt állna és ez a tekintet megint nem a vakolat faltoknak szólt.

Szendróné hirtelen fordult vissza társnőjéhez úgy, hogy a hold teljes fényét kapta szembe. Azt az egy pár rácsot is, — melyet a kor a lélek tiltakozása dacára oda vésett a szeme közé, betemette a nagy világosság.

— Nos? kérdezte — és hangja mámoros volt az örömtől.

Klarisz unottan intett a kezével:

— Ez csak egy.

— Csak? — ismételte Szendróné keserűen és félrefordított arcára árny borult. Oh ez a közöny a női hűség temetője! Mennyire másként van, ha egy pillangó szívű, szép asszony kirepül a családi fészekből. Az érdeklődés ezer vízhangja adja vissza szárnya csatogását.

tisztességnek a sorsa. Nekünk pedig feladatunk volt s feladatunk ma is, hogy a tisztességes hirlapirodalmat képviseljük s olyan lapot adjunk a keresztény magyar közönség kezébe, mely nem úz gunyt az erkölcsből, a hazafiaságból, a vallásból. Sőt ellenkezőleg, mi ezekben látjuk a magyarság boldogulásának zálogát; ezeket ápoljuk gyöngéd gondossággal s kérelhetlenül támadjuk mindazt, a mi velük ellenkezik. Az igazságért küzdünk!

A mellett igyekszünk minden tekintetben ól szerkesztett, pontosan értesült, eleven lapot adni közönségünknek. Az ősi erényekhez való ragaszkodás megfér a modern haladással.

Törekvéseink nemes pártfogásra találtak a közönségnél; nemcsak lapunk virágozik egy évtized óta, hanem ezalatt lapunk munkatársai köréből nyerte kezdeményezőit s lelkes erősségeit a kath. akció, mely egyre terjed. A keresztény magyar öntudat már nem szorul ébresztésre; felébredt és cselekszik.

Lapunk pártolása: ennek az öntudatnak fejlesztése.

Bizalommal fordulunk ezért a keresztény közönséghez, kivált a lelkeskedő papsághoz, tanárokhoz, tanítókhöz, tisztviselőkhöz, polgárokhoz, kérve őket, terjeszszék lapunkat még nagyobb körben.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 »

A »TISZÁNTÚL« szerkesztősége és kiadóhivatala.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket: **hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek,** hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **A Fő-utca aszfaltozása.** Néhány nap múlva nagy felfordulás lesz Nagyvárád legélénkebb központján, a Fő-utcán. Megismétlődik a mult ősszel látott rontás-bontás, a Fő-utca fel lesz turva, mintha legalább is az odesszai forradalom közepén volnánk. Julius közepén megkezdik a Fő-utca aszfaltozását. Elsősorban a gyalogjárókat aszfaltozzák s később a villamos sínek lerakásával egyidejűleg a kocsitát burkolják.

* **Megtagadott ipartanulmányozás.** A kereskedelmi miniszter azzal a tervvel foglalkozott, hogy a külföldi szövőipar tanulmányozása céljából szaktérfiakat küld Zittauba és Kemnitzbe. A miniszter ebbeli szándékát a berlini követtség útján a szászországi kereskedelmi miniszteriummal közölte. A szászországi iparkamarák a kért engedelem megtagadását javasolták azzal a megokolással, hogy a szakértők olyan vivmányokról szerezhetnek tapasztalatokat, amely a szászországi ipar kárára és a magyar ipar versenyképességére szolgálna. A javaslat alapján a szászországi kormány az ipartanulmányozáshoz kért engedelmet megtagadta.

* **Vihar a vármegyében.** A hétfő délutáni nagy vihar, amely Nagyvárádon keresztül húzódtott, nem hozta meg a várva-várt esőt,

hanem tetemes károkat okozott. Igen sok fát összetört, a vetéseket, különösen a tengerit tövestől kiforgatta, sőt még egyes helyeken a háztetőket is megbontotta. A megyében azonban több helyen a viharral egyidejűleg jó esők voltak. Így Mező-Keresztes, Ártánd határában nagy eső volt. Margita vidékén pedig nagy vihar és óriási eső vonult végig. Altalában a vihar Biharvármegye északi részén öntötte ki a mérget.

* **Közigazgatási ülések.** Biharvármegye közigazgatási bizottsága ma, június 5-én délelőtt 10 órakor, Nagy-Várád város közigazgatási bizottsága pedig holnap, június 6-án délután 3 órakor tartják rendes havi üléseiket.

* **Megerősített egyetemi magántanár.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter dr. *Mártonfi* Marczel nagyváradi kir. jogakadémiai nyilvános rendkívüli tanárnak a kolozsvári »*Ferencz József*« m. kir. tudományegyetem jog és államtudományi karán, a magyar kereskedelmi jogból egyetemi magántanárá történt képesítését jóváhagyólag tudomásul vette és a nevezettet ezen minőségben megerősítette.

* **Szüts Dezső nyugdíjazása.** Nagyvárád város egyik legképzettebb tisztviselője: *Szüts Dezső* jelenleg Kolozsvárott az országos kórházban gyógykezelte magát. Súlyos ideg-baja azonban annyira megtámadta a kiváló tollu, nagy tehetségű ifju szervezetét, hogy a közel jövőben nincs kilátás teljes felgyógyulására, s ezért nyugdíjazását kérte, olyképen, hogy az igazságügynél állami alkalmazásban eltöltött szolgálati ideje egy vagy két év, szintén beszámíttassék a nyugdíjazásnál. A nyugdíjbizottság tegnap tárgyalta a nyugdíj iránt beadott kérvényt s mivel az állami szolgálatban eltöltött időt *Szüts Dezső* nem igazolta, ennek a pótlására hívták fel. Addig a nyugdíjazás ügye függőben marad. *Rimler* Károly polgármester elnöklelte alatt *Ragány* János főszámvevő, *Tóth* Márton t. ügyész, *Mihelffy* Adolf és *Juricskay* Barna jegyző voltak jelen.

* **Öngyilkos főhadnagy.** *Horváth* Károly 4-ik honvédgyalogezredbeli főhadnagy tegnap délután a feletti bánatában, hogy felesége elvált tőle, szolgálati revolverével főbelötte magát. Az öngyilkos főhadnagy haláláról tisztársai a következő gyászjelentést adták ki:

A m. kir. nagyváradi 4. honvéd gyalogezred tisztikara fájdalommal jelenti felejthetetlen bajtársának *Horváth* Károly főhadnagy urnak folyó hó 3-án, életének 36-ik évében hirtelen történt gyászos elhunytát. A megboldogult hült tetemei folyó hó 5-én d. u. 4 órakor fogtak az ev. református vallás szertartása szerint a cs. és kir. csapatkórházból örök nyugalomra helyezni. Nagyvárád 1905. július hó 4-én. Bajtársainak kegyelete őrzi emlékét!

* **A Körözs hajjai között.** A kánikulai forróság meghozta az uszodáknak is a tömeges látogatottságot. Az izzó napsugarak elől aki csak teheti, menekül a Körözs hűs hajjai közé. Ugy délelőtt, mint délután tömve van mindkét uszoda közönséggel. A Körözs vizállása kedvező a fürdésre, mert elég nagy az utóbbi esőzések miatt. Az uszodákon kívül a szabad Körözt is nagy csapatokban keresik fel s a központtól távolabb eső partokon ellepik a partokat.

* **Eötvös Bálint megmérgezte magát.** Tegnap délelőtt 10 óra után Eötvös Bálint volt országgyűlési képviselő Budapesten, Eötvös-utca 28. számú lakására hívták a mentőket. Eötvös Bálintot, akit tudvalevőleg 3 évi fegyházra ítétek sikkasztás és csalás miatt, tegnap reggel heves vérhányások lepték meg. A mentők nagynehezen elállították a vérzést. Eötvös állapotát súlyos, valószínű, hogy megmérgezte magát.

* **Képviselők a révi barlangban.** Tegnap délután előkelő látogatói voltak a révi cseppkőbarlangnak. Gróf Zichy Jenő és vendégei Kelemen Samu, Szemere Huba, Zichy Vladimir gróf, Molnár Akos, Szatmári Mór, Farkasházy Zsigmond, Hellebronth Géza országgyűlési képviselők és Kenzaburó Andó dr japán tudós a déli vonattal Élesdről Révre utaztak, hol csolnakon átkelve a Körözsön a barlanghoz mentek, melynek bejárata előtt cigánybandával fogadták a vendégeket, a kik megtekintették a világhírű cseppkőbarlangot. Az előkelő társaság a barlangról a legnagyobb elragadtatással nyilatkozott. Az ilusztris vendégek sorra beírták a nevüket a vendégekönyvbe, majd este a 9 órai vonattal elutaztak Révről. Zichy Jenő gróf lugosi kastélyába ment, míg a többi képviselők visszautaztak a fővárosba.

* **Tolvaj az ágy alatt.** Tegnap éjjel fél 2-kor Derzsi Dezső törvényszéki joggyakornok telefonon értesítette a rendőrséget, hogy lakásában tolvaj van az ágy alatt. A helyszínére kiküldött Kelemen András ellenőr csakugyan ott találta az ágy alatt Fodor Zsigmond belfényéri illetőségű csavargót, aki azzal mentegőtődött, hogy jobb éjjeli szállás híján itt keresett pihenőt. Kényelmesebb szállás céljából a rendőrségre hozták.

* **Halálozás.** Résztvétel értesülünk, hogy néhai Lenk Antal előkelő pékiparos a munkásbetegsegélyező egyesület elnökének özvegye tegnap 64 éves korában elhunyt. Temetése ma, szerdán délelőtt fél 11 órakor lesz a Szacs-vay-utcai gyászházból.

* **Rablógyilkosság a havasok közt.** Déváról jelentik, hogy Kudsir melletti Pojana havason rablógyilkosság történt. Az egyik havasi házban átmetszett nyakkal halva találták Tonveszk Máriát, ki gazdag asszony hírében állott. A ládák s szekrények mind fel voltak feszítve s azokból az értékes tárgyak hiányoztak. A gyanu alapján letartóztatták Kisztean Miklóst, akinek ruháján vértoltokat is találtak. Kisztean erősen tagad. A nyomozás folyik.

* **Ismét Budapesten.** Kvassay István, a konstantinápolyi konzuli törvényszék elnöke, aki oly megható felsülésnek volt hőse a közelmúltban, ismét Budapesten van. Tegnapelőtt érkezett és az Angol királynő-szállóban szállt meg. Hogy ma itt van-e még, vagy továszállt-e már, azt igazán nem tudjuk, mert bajos ilyesmit tudni az olyan embernél, aki az egész magyar válságot is csak mint magánügyet kezeli. Nem hinnők, hogy a magánügyes ur megint valami honmentő tervvel jelent volna meg Budapesten.

* **Esküvők.** Dús László városi tisztifőügyész, a Kath. Kör alelnöke leányának Piroskának hétfőn délelőtt esküdtött örök hűséget a Körözs-utcai ágostai helvét evangélikus templomban Gelléri Emil magyar államvasuti mérnök. Az esküvőn előkelő nászközönség vett részt. Nászaszonyok Kelemen Kálmán és Sas Edéné voltak, násznagyokként pedig Kelemen Kálmán és Sas Ede szerepeltek. Esküvő után az örömapa Dús László házában gazdag villásreggeli volt. Az új pár nászutra Szemmeringre ment. — Resch Mihály városunk kiválóan képzett zenetanára, székesegyházunk tenoristája tegnap vezette oltárhoz Jakab Etuskát a kalocsai székesegyházban.

* **Megtámadott napszámos.** Sipos Sándor napszámost tegnap este 7 óratájt amint a Fűzes-utca táján a Körös partján haladt, Szabó Lajos kőműves inas megtámadta és a Körösbe dobta. A víz ezen helyen meglehetősen mély, Sipos azonban kiúszott. Mikor partra ért, Szabó kést rántott: erre azonban Koszta Ferencz Ba-

kucz Ferencz, Szfurlé József kezelés alá vették a gyilkos szándéku elgényt és alapos utlegek után behozták a rendőrségre.

* **Öngyilkosság a kórházban.** Tegnap hajnalban a Kórház-utca 5. számú ház házmestere, a közkórház főépületének Kórház-utca felőli részén, a járda szélén nagy vértócsában heverő női holttestet talált. A házmester felzörgette a kórház kapusát, aki-vel csakhamar megállapították, hogy a hulla Aron Mária 44 éves csillagvárosi napszámos nő holtteste, kit szivbaja miatt a múlt hónap eleje óta kezeltek a közkórházban. Az asszony hajnalban ugrott ki a mellbeteg osztály egyik emeleti ablakából. A szerencsétlen beteg asszony, — mint a vizsgálat megállapította, fejfel esett a gyalogjáró szélére; szétzúzva a koponyáját rögtön meghalt. Az öngyilkosságot sem a betegekre vigyázó ápolónő, sem a betegek nem vették észre. A hullát a rendőrség részéről dr Mayer László kerületi tisztiorvos vizsgálta meg s aztán a hulla kamarában helyezték el a holttestet. Annak megállapítása céljából, hogy a halálos szerencsétlenségért terhel-e valakit mulasztás vagy gondatlanság, a rendőrség a bünyügyi eljárást folyamatba tette.

* **Életmentő huszárcapitány.** Az aradi 12. huszárezred utászszakaszának kapitánya, lovag Gregarich Antal kapitány tegnap a Marosban fürdött. A huszára szintén a Marosban lubiczolt, de elkapták a forgók. A kapitány utána uszott, de negyedóraig tartó iszonyú küzdelembe került, míg a fuldoklót a partra bírta vonszolni, ahol a kapitány is, a huszár is alétan esett össze.

* **Egy család tragédiája.** Borzalmas családi tragédiáról értesít bennünket nagylétei tudósítónk. Lőcsei József nagylétei gazdag kis birtokos 6 tagu családja tegnap délután hirtelen gombamérgezés következtében megbetegedett. A házbeliék rögtön orvost hívtak, aki rögtön ápolás alá vette a betegeket, a kik közül daczára a gyors orvosi segélynek, a szerencsétlen családfő felesége és egyik gyermeke meghalt. A család többi tagja is a halállal vívódik. A hatóság részéről megejtett rögtöni vizsgálat kiderítette, hogy a mérges gombát a gyermekek szedték a mezőn és az édes anyjuk készítette el. A szerencsétlen család iránt az egész községben általános a részvét. Az esetről értesített nagyváradi királyi ügyészség megengedte a két halott eltemetését.

* **Aki nem akar ki.** Csongrádról írják: Ludrovay Tóth István községi bíró azzal foglalta el a hó 1-én a hivatalát, hogy reggel négy óra után félreverte a harangokat, a tűzoltóság ellenőrzése szempontjából. Egyik jegyző figyelmeztette arra, hogy a büntető törvény szerint akárki ilyesmit cselekszik, 8—15 napi fogház büntetést kaphat érte. A csongrádi bíró ur jóízűen elnevette magát:

— Csakhogy én nem vagyok ám akárki, hanem Csongrád város tekintetes főbíró ura.

* **Toepke Alfréd meghalt.** Toepke Alfréd, volt pénzügyi államtitkár, az osztrák-magyar bank alkormányzója tegnap reggel 9 órakor meghalt. Beszentelése délután három órakor lesz, ezután Nagyszébenbe viszik, ahol csütörtökön lesz a temetése. Toepke egyike volt a pénzügyi adminisztráció legképzettebb munkásainak. A politikai életben részt nem vett, de a finánczpolitika sok nevezetes mozzanata az ő nevéhez kapcsolódik. Az osztrák-magyar banknál lévő állásába két évvel ezelőtt került.

* **Meglopta a rokonát.** Wasserstrom Izidorné Lakatos-utca 9. szám alatti lakása padlásáról tegnap délután közel 20 korona

értékű különböző fehérneműeket lopott el károsnak unokahuga Weisz Aranka, aki a fehérneműekkel megszökött. A rendőrség folyamatba tette az eljárást a tolvajnö ellen.

* **A belügyminiszter és a vármegye huszára.** Tegnap délből folyt le a következő jóízű jelenet Budapesten, a városház-utcai megyeháza bejáratánál:

A kapuban diszruhában feszít a megye egyik régi huszára, Somogyi József, akinek az a hivatása, hogy az érkező vendégeknek magyarul szalutálva, a kérdezősködőket utbaigazítsa. A déli órákban egy előkelő külsejű ur tér be a palotába. A huszár feszesen szalutál, mire a vendég megkérdezi tőle:

— Itt van a főispán ur?

A huszár szánakozó arccal néz a kérdezősködőre, mint egy olyan vidéki atyafira szokás, aki sohasem mozdul ki odújából és még csak ujságot se olvas, aztán jóakarattal felvilágosítja a világtól teljesen elmaradt kérdezősködőt:

— A mán me. hót!

A látogatónak hirtelen eszébe jut, hogy bizony erről megfeledkezett és mosolyogva kérdezősködik tovább:

— Hát az alispán ur?

— Az itt van. Csak menjen föl az ur az első emeletre, aztán jobbra, akkor majd magától is odatalál.

— Köszönöm.

— Nines mit. Han-m a mondó vagyok, hogy jobb lenne, ha máskor kopogtatna be az alispán urhoz, mert most az nem fogadhat.

— Miért?

— Azért, mert jelentették neki, hogy jön a belügyminiszter, hát azt várja.

— No nem baj, szólt a látogató és jóízűen mosolyogva fölsietett a lépcsőn.

Nem fáradt hiába. Az alispán azonnal fogadta, mert a vendég Kristóffy József belügyminiszter volt.

* **Verekedő napszámosok.** Tegnap este Török Károly napszámost Balajti Dániel több napszámos társával megtámadta a Közép-utczában és egy udvarra bevonszolva őt, alaposan összeverték. A szerencsétlen ember oly súlyos sérüléseket kapott, hogy pár hónapig meg fogja emlegetni társainak szerető ölekezéseit. A rendőrség a verekedő napszámosok ellen a bünyügyi eljárást folyamatba tette.

* **Lopás.** Lövy Salamon Gilányi-utca 134. szám alatti lakása zárt fasszínjéből három libatollas párnát loptak el tegnap virradóra. Kár 60 korona. Nyomozás folyamatban.

* **Találtak egy férfialapot, egy csomag kulcsot és két székelt.** Igazolt tulajdonosaik átvehetik a rendőrségen.

x **Dóra-crém** a legjobb pattanások szeplő, sömör és napégetés ellen ára 1 kor., Dóra-szappan 70 fillér, készíti „Kigyógyószertár” Nagyvárad, Bémer-tér Telefon: 431. szám.

Pannonia étterem és teli kert.

Első minőségű Dréher-féle **KORONA-SÖR**, termelőktől beszerzett **kitünő BOROK**; továbbá izletes villás-reggeli **zóna szerint is kiszolgálva 20 fillérért.**

Tisztelettel

KARNER GYULA vendéglős.

x Valóban dicséretet érdemel az a tapasztalt eljárás, melylyel **Haász Manó** Zöldfa-utca elején levő cég igen nagy vevőkörét, kik sokszor óriási hullámokban lepik el üzletét; mindenkit meglepő, a legnagyobb technikai akadályokat leküzdve, gyorsan és pontosan elégti ki. S különben is mint olcsó, szolid híréről ismeretes kereskedőt, ajánljuk a vásárló közönség figelmébe.

x **Lloyd orfeum** kitünő társulata estéről-estére nagyszámu és előkelő község előtt tart előadásokat általános tetszés mellett. *Ma új műsor és két új bohózat.* Szives pártfogást, kér mély tisztelettel *az igazgatóság.*

x **Sok pénzt takarít,** ha mindennemű vásznat, ágyneműt, paplant, takarót, női és férfi fehérneműt közvetlenül gyárakból rendel. *Kereskedelmi iroda Budapest, Kerepesi-ut 65. I. me*

IRODALOM.

Kozári Gyula könyve.

Megyés püspökünk *Kozári Gyulához* a következő kegyes leiratot intézte:

»A keresztény filozofiai irodalom terén eddig is kifejtett dicséretes munkásságának újabb sikerült alkotása ez a mű, mely méltán elismerésre számíthat. Midőn ennek megküldésével irántam tanusított figyelméért köszönetemet fejezem ki, a mű előállítás költségei fedezéséhez 200 koronával járulok.«

TANÜGY.

Az iskolák beszámolója.

III. A felső kereskedelmi iskola.

Szorgalmas, eredményes munka hű képét nyújtja a nagyváradi felső kereskedelmi iskola értesítője is.

Bevezetőnek közli dr Kováts S. János igazgatónak a letűnt iskolai évet megnyitó finom nevelői, paedagogiai érzékre valló beszédét. A tanári kar állott az igazgatón kívül 4 rendes tanárból, és két óraadósból.

Az iskola szervezetének ismertetése után a végzett tananyagot sorolja fel az értesítő s ebből világosan kitűnik, hogy az előadott tárgyakban mily szép előhaladást tanusítottak a növendékek.

A tanári ifjusági könyvtár gyarapodásáról szóló jelenség után a lefolyt tanévben tartott időközi s évvégi érettségi vizsgálatokról szóló fejezet következik.

Elmult tanévben a szeptemberi és decemberi érettségi vizsgálaton érettségi bizonyítványt nyertek 12-en, a júniusban pedig 21-en. Az intézet fennállása óta érett lett az intézetben 551 ifju.

Az intézethez kötött alapítványok kamatainak és ösztöndíjaknak adományozásáról szóló jelentés után következő fejezetből megtudjuk, hogy a mult tanévben elengedett tandíjak összege 2960 koronára rugott.

Ezután beszámol az Értesítő a Széchenyi önképzőkör és ifjusági segítő egyesület mult tanévi működéséről. Az önképzőkör tagjai az önképzés céljainak és az ifjak ismeretkörüének megfelelő szép — illetve szakirodalmi munkásságot fejtett ki. A segítő egyesületnek 62 tagja volt. A bevétel 777-78 koronát tett ki. Segélyezésre készpénzben 388 korona 98 fillért fordítottak, azonkívül 36 tanuló között 180 drb, 375-80 korona értékű tankönyvet osztottak ki. A segélyegylet vagyona ez időszertint: törzsvagyon 1332-12 kor., alapítványok 558-66 korona, összesen 1890-79 korona.

Ezután az év története következik, amelyben legértékesebbek azok a vezérelvek, melyeket a tanári kar az oktatásban követett. A tanulói fegyelmi magatartása jó volt. Irodalmi, társadalmi és egyéb téren dr Kováts S. János igazgató, Bátor Ferencz, Kotzmann János, Schuster Adolf, Kun Gyula és Váradi Mór tanárok mindannyian működtek. Az egészségi állapot az év folyamán elég kedvező volt. De nem csak fegyelmi, hanem tanulmányi tekintetben is a lefolyt iskolai év a legjobbak közé tartozik.

Az intézetbe beiratkozott összesen 111, év végére maradt 104 tanuló. Ezek 61 százaléka zsidó volt. Az általános előmenetelt tekintve jeles osztályzatot nyert összesen 7 tanuló, jó

osztályzatot 15, elégségest 48. Egy tantárgyból elégtelent kadott 7, két tárgyból 12, több tárgyból 8.

Az értesítőt a jövő tanévre szóló értesítés zárta be.

A kereskedelmi iskola értesítőjével kapcsolatosan jelent meg a kereskedő tanoncziskola most mult tanévi értesítője is. Ez iskolát 150 kereskedő tanoncz látogatta meg év végéig.

A kereskedelmi iskola ez idei értesítőjéből is meggyőződést szerünk arra nézve, mily szépen fejlődik e szakiskolánk, ami az igazgató dr Kováts S. János és munkatársai, a tanárok fáradhatlan munkásságának s kiváló képzettségének köszönhető.

TÁVIRATOK.

Politikai hírek.

Félhivatalos elégtelenség.

Budapest, július 4. (Saját tud. táv.) A kormány félhivatalos lapja, a «Magyar Nemzet» mai számában részletezi azt az előterjesztést, melyet *Fejérváry Géza* báró a multkori tanácskozáson a koalíció tagjainak tett.

Azok a nemzeti engedmények, melyeket *Fejérváry* a királytól hozott, két részből állanak. Az egyik a gazdasági és belügyi reformok, melyekben a Felső teljesen szabad kezet hajlandó engedni a nemzetnek; a másik pedig a katonai követelések, miből — a félhivatalos szerint — a király kilencztized százalékot teljesített, amennyiben a magyar tisztképzést és jelvényrendezést igéri az ellenzéknek a békéért.

Végül a félhivatalos szócső azon kesereg, hogy az ellenzék ezeket az «óriási horderejű» dolgokat nem fogadta el és még most is makacsul ragaszkodik a magyar vezényleti nylnlvhez.

Az osztrákok és a perszonál unió.

Az osztrák képviselőház mai tanácskozásán indítványt tettek arra, hogy egy 18 tagból álló új iparbizottságot válassza ak.

Ezután *Schönerer* az ismert osztrák képviselő azt indítványozta, hogy mondja ki a képviselőház, hogy a két közös állam: Magyarország és Ausztria elválását készítsék elő, hogy ne találja egyik országot sem a különválás készületlenül. Az idő ugy fordult, hogy ugy Ausztriának, mint Magyarországnak szüksége van már a teljes függetlenségre és ez ellen a természetes fejlődés ellen senkinek sem áll jogában valamit tenni.

Schönerer indítványát, annak tárgyalásakor *Stein* képviselő okolja meg.

Bródi Sándor öngyilkos lett.

Budapest, július 4. (Saját tud. táv.) *Bródi Sándor* az ismert magyar író, a »Jövendő« főszerkesztője ma délután a Bécs mellett *Szemerling* nyaraló-telepen egy 9 milliméteres revolverrel a bal mellébe lőtt.

Az öngyilkosságot a tett elkövetése után rögtön észrevették és az életveszélyesen megsebesült író rögtön Bécsbe szállították, ahol az *Akkenbruni* kórházban vették ápolás alá.

Bródi már több mint egy éve ideg beteg és ennek tudható be tette is. Állapota oly súlyos, hogy életben maradásához nagyon kevés a remény. A beteg a délutánt eszméletlen állapotban töltötte s csak este tért magához.

Az öngyilkosság híre *Budapest*en óriási szenzációt keltett.

A fegyverszünet.

New-York, július 4. *Oysterbay*ból jelentik: A tanácskozás, mely most *Roosevelt* elnök közbenjárására Oroszország és Japán közt a fegyverszünet érdekében folyik, az elnökhöz közelálló körök nézete szerint a háboruszkodás beszüntetését illetőleg több reménységgel kecsegtet, mint valaha. *Roosevelt* azt reméli és hiszi, hogy a fegyverszünet már rövid pár nap mulva létrejön.

Az orosz forradalom.

A czár segítségét kér.

London, július 4. A czárt hihetetlenül leverték az események. A háborupárt embereivel szóba sem áll. Tegnap *késő* este *Witte* minisztert fogadta, akinek többek között azt mondotta.

— Most már tisztességes békét kell kötnünk Japánnal.

Nagyon határozottan beszélnek, hogy az orosz külügyminiszterium fölszólította azokat a hatalmakat amelyeknek őrtálló hajóik vannak a Boszporusznál, hogy ezeket a hajókat küldjék *Odesszába* a rend helyreállítására.

Bukarest, jul. 4. Az a matróz, aki a lázadó hajóról a konstanzi kikötőben maradt, azt mondja hogy a »*Potemkin*« a Boszporuszszoroson fog keresztül haladni. *Leveszi* az orosz lobogót és árboczáira a vörös zászlót fogja felhuzni.

Ha az őrtálló hajók nem engednék meg a szoroson való átmenetelt, akkor a »*Potemkin*« harcba bocsátkozik velük és kieroszakolja az átmenetelt.

Konstanza, július 4. »Potemkin« hajónak nincs élelme és mindössze tíz tonna szén van a hajón.

Az orosz matrózok küldöttséget menesztettek tegnap a hatósághoz, de a tárgyalás eredménytelen volt. *Potemkin*en 325.000 aranyfrank és kétszáz ezer löveg van. Tegnap levelet intéztek az itt székelő összes konzulokhoz, hogy határozzanak sorsukról. A levelet magához vette a hatóság. A kikötőben nagy az izgalom. Három osztrák, egy olasz és egy görög kereskedelmi hajó van itt.

Merénylet a téli palota ellen.

Párizs, július 4. A »*Rappel*« pétervári jelentése szerint a téli palotát, ahol jelenleg az összes orosz nagyhercegek tartózkodnak, veszedelmes merénylet fenyegette, amelynek kísérletét csak a rendőrség ébersége hiusította meg.

A belső csarnokban több munkásnak öltözött embert találtak, akiknél bombák voltak. Az illetők bevallották, hogy a tett propagandának a műve, még pedig azé a c o porté, amely *Plehve* és *Szergiusz* nagyherceg meggyilkolását is intézte. Szándékuk az volt, hogy az egész téli palotát az összes nagyhercegekkel egygyütt a levegőbe röpítik.

A Potemkin eltávozása a Konstanza elől.

Budapest, július 4. (Saját tud. táv.) A *Potemkin* és a kísérő társa mikor ma eltávozott a konstanzi kikötőből a la-

kosság között újra helyre állott a nyugalom. Az orosz hajókat az öbölben mindenütt követte az Elisabetha nevű orosz csatahajó, míg csak a nyílt tengerre nem értek. A Potemkin Odessza felé vette az útját, de ezt valószínűleg csak azért tette, hogy félrevezesse az utána leskelődőket. Több mint bizonyos, hogy az orosz forradalmárok hajója a földközi tengerre fog menni.

Budapest, július 4. (Saját tud. táv.) A Potemkinről Konstanzában megszökött egy matróz, aki sok érdekes dolgot mondott el a forradalmi hajó belső életéből.

A matróz azt állítja, hogy a hajón nagyon sok ágyu és töméntelen lövészer van, csak az enivalók és a kötőszerek vannak fogytán. A Potemkin legénysége legfeljebb még csak két hétig tud megélni abból a kétszersültből, ami még a hajón van.

A matróz szerint a hajón egy japán eredetű tengerészlegény a parancsnok, aki vezeti a matrózok rendes tanácskozásait is.

A Potemkin legénysége Odesszából való eltávozása előtt proklamációt intézett a szárazföldi hadsereghez, melyben a forradalomhoz való csatlakozásra hívták fel a katonaságot.

A Potemkin ma 15 külföldi hatalom képviselőjének proklamációt küldött, a melyben értesítik a hatalmasságokat, hogy az olyan orosz hajókat, a melyek nem csatlakoznak a forradalomhoz, ellenségnek fogják tekinteni és ágyuzni fogják őket.

Budapest, július 4. (Saját tud. táv.) Odesszából jelentik, hogy ott ma 67 olyan matróz, a kik már csatlakoztak a Potemkinhez, ma újra letették a csár iránti hűség esküt.

A francia kulturharcz.

Páris, július 4. A kamara a szeparáció törvényjavaslatot 341 szavazattal 288 ellenében teljesen elfogadta.

NYILTTÉR.

A „BAZÁR“ kerthelyiségében KIS BÉLA

első debreczeni cigányzenekara **csütörtök, péntek, szombat és vasárnap este**

zeneestélyt

tart. **Kitünő italok és izletes ételek** legpontosabb kiszolgálással.

Tisztelettel

SZAUER ÉS DOLGOS.

REGÉNYCSARNOK.

PENELOP.

81.

Angol regény.

— Fergusson doktor, most sem mondhatok mást, mint ezelőtt egy évvel, és nem fogok mondhatni mást sohasem! — szolt Nelli szilár-

dan és határozottan; mi közben újra előtte lebegett az Algy szép arcza, a mint kérte: Nelli, ne felejtse el! Azután meg újra kérte Fergusson, hogy ne hozza többé elő ezt a dolgot.

— Nelli, Nelli! — kiáltott a doktor fájdalmasan — én magát még ennek ellenére is mind halálig szeretni fogom!

— Nagyon sajnálom, de hát kivétel nélkül mindnyájunknak van valami bánata, a mit el kell viselni.

Nelli arra a magas, szőke ifjura gondolt, ki életének költészetét alkotta.

— Alick, igyekezzék engem feledni!

— Ha magával beszélek, fájdalom, éppen az ellenkezőt érem el. Jó éjt, Nelli!

Még egyszer megszorította a kis kezét — aztán lassu lépésekkel, komoran távozott.

Nelli csendesen zokogott — a szánalom könyei hullottak arczára Alickért és talán önmagáért is. Sokáig ült így a kis kerti padon, míg egyszerre a kis Donáld elkiáltotta magát:

— Nelli, azt mondta a mama, gyere be!

Nelli befele indult — s ugyanakkor a hazaérő Fergusson doktor, erős elhatározással így szolt magában:

— Most még jobban szeretem mint valaha, de esküszöm, le fogom e balga szerelmét küzdeni.

És a mit mondott, meg is akarta tartani. Egész lelkével neki feküdt hivatásának, úgy hogy nemsokára szép hírre tett szert s messze vidékről jöttek hozzá a betegek, a kik dicsérték tudományát, szíves és fáradhatatlan voltát s áldották jöltevé kezét.

Nellivel barátságos viszonyát fentartotta továbbra is, de szerelmét soha egy szóval sem említette előtte többé.

De Kenneth, a komoly, vizsgálódó Kenneth, nem állhatta meg, hogy egyszer így ne szóljon hozzá:

— Alick, mért járnak gondolatai még mindig Nellinél?

A fiatal orvos arcát egyszerre elfutotta a vér.

— Kenneth, ne beszélj ilyen bolondságokat; honnan tudod te azt, miről gondolkozom én?

— Hiszen, most is róla gondolkozik s azt nézi egészen elmerülve, hogyan öntözi a virágait — felelt Kenneth egész nyíltan és egyenesen.

— Hohó, azt már csak mégis én tudom jobban, mire gondolok — szolt Fergusson erőltetett nevetéssel; miközben mogorván s összeránczolt homlokkal nézte, mint pajzánkodik Nelli, a vizet hordó kis testvéreivel.

Kenneth a doktor kezére tette az övét, s mintha valami titkot akarna megszűni, hozzáhajolt, nem gondolva rá, hogy azzal, a mit mond, kioltja a reménynek utolsó szikráját is, mely még Fergusson szívében lehetett.

— Úgy hallottam, mondá, sőt bizonyos vagyok benne, hogy Nelli és Chartres Algy jegyesek. — Alick, hová megy?

— Ha nem tudsz okosabb dologról beszélni mint efféle érzélgős bolondságokról, úgy haza megyek. De különben is mért maradnék itt? És Kenneth, arra figyelmeztettek, hogy az ember ok nélkül soha se avatkozzék a más dolgába; elég, ha a magáét rendben tudja tartani.

A doktor hangjában jóval több volt a harag, mint a fájdalom. Szegény Kenneth egészen oda volt s a szegény és bánat, hogy Fergusson magára haragította, minden vérét arczába kergette s bocsánatért esdve nézett Fergussonra, a ki megbánva oktalan dühét, barátságosan szorit tta meg a fiu kezét s haza felé indult.

— Vizes és sáros a kezem szolt Nelli, mikor Alick hozzám ment bucsuzni — nem nyújthatom oda.

A doktor azonban megfogta a kis barna kacsót s szomoruan ennyit mondott?

— Nelli, belátom, hogy maga nem tehet arról, hogy nem adhatja nekem azt, a mi már régen a másé. De azért tiszta szíveimből kívánom, kis Nelli, hogy az Isten áldása legyen magával örökké!

Ezzel eltávozott. Nelinek pedig úgy elhomályosította e beszédre a szemét valami, hogy azt sem tudta, mit csinál, mikor a kiss öntözött újra a kezébe vette, míg Allan rá nem kiáltott:

— Nelli, az Istenért, hol jár az eszed, hiszen a vízbe öled azokat a szerencsétlen virágokat.

— Nem vigyáztam oda, — mentegetőzött Nelli, a nagy tócsára nézve. Egészen belefáradtam már a kertészkedésbe.

Alick még az uton találkozott egy emberrel, a ki arra kérte, hogy jöjjön vele azonnal az egyik cottageba, hol egy kis gyermek összeégette magát Alick, nagy csodálkozására Montgomery Marit találta a szobában, melybe belépett, egy gyermekkel az ölében. Fergus, a kutya, lábánál heverészve, kapkodta a legyeket, míg a gyermek anyja hallgatva és könyezve nézte azt a kis portékát, a ki a Mari ölében a kimerültségtől végre elaludt.

A doktor látható meghatottsággal nézte egy pillanatig a Mari bájos alakját, jóságos tekintetét, aztán melléje lépett.

Mari rávetette szelid, barna szemét.

— Hol a seb? kérde a doktor.

— A mellén és a karjain; forró vizet öntöttek rá, de szerencsére csak keveset.

— Ki kötötte be? kérde ismét a doktor, látva, hogy a gyermek sebei igen ügyesen vannak bekötözve lengyolccsal.

Mari elpirult.

— Eszembe jutott, hogy az enyves víz és az olaj jó orvosság az égett sebekre s mivel önt nem találták, úgy gondoltam, hogy nem lesz rossz addig is ezt megpróbálni. Nos, helyesen tettem?

— Tökéletesen; magam sem tehettem volna mást. De kegyed rossz színben van — s fáradtnak látszik, tegye le a gyermeket az ágyba.

(Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradai hetivásár.

A nagyváradai piaczon 1905. július hó 3-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmi szereknek árjegyzéke:

Tiszta buza 15.60— 15.40 16.20 Kétszeres buza 14.40 14.20 14.— Rozs 13.40 13.20. 13.— Árpa 12.60 10.40 10.— Zab 14.— 13.80 13.80 Tengeri 16.— 15.80 15.60. Borsó 40.— Lencse 44.— Bab 26.— Köleskása 28.— Burgonya 4.60 100 kiló lángliszt 27.50 Zsemlyeliszt 27.30 Fehérkenyérliszt 26.80 Barnakenyérliszt 23.50. Széna fuvarral 4.20 Szalma fuvarral 2.40. Sózott szalonna 166.— Zsup-szalma —18. A om-szalma —12. 1 köbméter bükkefa 6.— Tölgyfa 5.60. Cserfa 6.50. 1 kiló marhahus I. o. 1.12, 1 kiló marhahus II. o. 1.04, 1 kiló marhahus III. o. —96. 1 liter ó-bor 1.—, 1 liter új-bor 80.— liter pálinka —72, 1 liter szilvapálinka 1.60, 1 liter szesz 2.— 1 mm kőso 21.80. 1 mm. nyers faggyu 50.— 1 mm. olvaszt. faggyu 70.—. 1 mm. szappan 50.— 1 mm. birka gyapju —. 1 mm. maeyar gyapju 1 —. h. tr. ó-bor 64.—. 1 hltr. újbor 40.— 1 mm. mész 1.80. 1 mm. kemény faszén 3.20. 1 mm. puha faszén 3.— 1 hltr. kendermag 30.— 1 hltr. köles —. 1 hltr. repeze —. 1 hltr. dió 40.— 1 hltr. mogyoró —. 1 hltr. aszalt szilva 40.— 1 klg. savanyu káposzta 32.—. 1 klg. szalonna nyers 1.66. 1 klg. sertéshus 1.44. 1 klg. vereshagyma —36. 1 klg. foghagyma —.56. 1 klg. bors 4.60. 1 klg. paprika 6.60. 1 klg. barna kenyér —22. 1 liter kőolaj —44.

Forgalmi kimutatás 1905. júli. 3-án

Tiszta buza körülbelül 140 hltr. Kétszeres buza. 40 hltr. Rozs 60 hltr. Árpa 55 hltr. Zab 50 tr. Tengeri 50 hltr. Burgonya 40 hltr.

Lábasjéságok: Hizott sertés mintegy 40 drb. Félhizott 50 drb. 2 évestől feljebb 70 drb 1 évestől 2 évesig 110 drb. Süldő 120 drb. Malacz 140 drb. Vágó marha 170 drb. Jármos ökör 340 drb. Fejős tehen 190 drb. Borju 268 drb. Bivaly 4 drb. Juh és kecske 110 drb. Ló 347 darab.

Marha ártáblázat 1905. évi jul. 3-án
 1 pár I-ső rendű jármos ökör 620—740 korona.
 1 pár II-od rendű jármos ökör 530—600 korona.
 1 pár II-od rendű jármos ökör 370—520 korona.
 1 drb tejős tehén 170—380 kor., 1 drb vágó ökör
 200—330 kor. 1 dro. vágó tehén 170—300 ökör
 1 drb veres borju 32—54 kor. 1 drb. fél éves
 borju 50—80 kor., 1 drb egy éves borju 60—140
 kor., 1 drb két éves borju 80—220 korona. 1 drb
 hizott sertés 130—140 bor., pár fél éves sertés
 40—52 kor., 1 pár egy sertés 72—90 kor.,
 1 pár két éves sertés 100—150 korona. 1 drb.
 igás ló 160—340 korona. 1 pár ökörbőr 44—50
 kor., 1 pár tehénbőr 32—40 kor. 1 pár borjubőr
 10—20 kor., 1 pár lóbőr 10—20, korona.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, jul. 4.	
Buza okt. — — — — —	78.
Rozs okt.-re — — — — —	20.
Tengeri julius 1906. — — — — —	74.
Zab apr.-ra — — — — —	15.00
Repeze aug.-ra — — — — —	90.

Értéktözsde.

Budapest, jul. 4.	
Osztrákhitelrészvény — — — — —	512.94
Magyar hitelrészvény — — — — —	806.50
Leszámloló bank — — — — —	464.50
Rimamurányi — — — — —	514.—
Osztrák-m. államvasuti részvény — — — — —	649.—
Közuti vasut — — — — —	569.50
Városi villam s vasut — — — — —	2450.—

Hivatalos árfoly amok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905 jul. 4-én.

Magyar aranyjárdék 4% — — — — —	117.30
Magyar koronajárdék 4% — — — — —	97.10
Magyar koronajárdék 3 1/2% — — — — —	88.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% — — — — —	97.25
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény — — — — —	98.—

Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön — — — — —	218.—
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön — — — — —	166.—
Osztrák járadék papírban — — — — —	100.25
Osztrák járadék ezüstben — — — — —	100.75
Osztrák járadék aranyban — — — — —	119.—
Osztrák korona járadék — — — — —	100.25
1860. oszt. államsorsjegyek — — — — —	157.—
Osztrák-magyar bankrészvény — — — — —	16.45
Magyar hitelbank részvény — — — — —	17.525
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — — — —	65.175
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — — — —	67.125
20 frankos aranz (Napolendor) — — — — —	1910
Német birodalmi márka — — — — —	117.42
London vista — — — — —	240.30
Páris vista — — — — —	95.671
20 márkás arany — — — — —	23.47

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A

„Nagyváradai Hitelbank“

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 év
 időtartamra a legolcsóbb kamatláb
 és a legelőnyösebb feltételek mellett

**törlesztéses
 jelzálogkölcsönöket
 nyújt,**

amelyeket a legrövidebb idő alatt fo-

lyósít. Kölcsönkérő részről hiteles
 telekkönyvi kivonat, kataszteri bir-
 tokiv és esetleg községi becsú-bizo-
 nyítvány mutatandó be. Drágább
 kamatozású kölcsönöket bélyeg és
 illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskékre és folyó
 számlára:

6 hóig elhelyezett **5%-os** kamatot
 összeg után fizet

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat

Értékpapírok, ékszerek és terményekre

előleget ad. **Az igazgatóság.**

Tisztításhoz csak

Globus
 tisztító kivonatot

használjunk.
 Legjobb tisztítószer
 a világon

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVYOMDA

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
 vonalzatok,
 gazdasági nyomtatványok,
 egyházi, községi
 és egyéb
 hivatalos nyomtatványok,
 körlevelek,
 levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
 mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
 béli meghívók,
 tánczrendek, étlapok,
 naptárak,
 palaczkfeliratok,
 névjegyek,

gyászlapok

stb. a nyomdai szakba
 vágó nyomtatványok
 készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Üzletnagyobbitás miatt

az összes raktáron levő divatkelmék, francia delain és batisztok, zefirek, kartonok női és férfi fehérneműek, diszek és bélésárúk stb. az eddigi igazán olcsó árainnál még **olcsóbban** árusítom el. Már 20 kor. vásárlásnál még árengedmények.

Klein Menyhért

Szt.-László-tér Holdas-templom mellett.

Kinek főelve, hogy áru a divatnak minden tekintetben, de első sorban a czélszerűségnek feleljen meg.

AMERIKAI

ÁRUHÁZ

Nagyvárad, Fő utca (Bazár épület).

Olcsó árai utólérhetetlenek.

Igen szép nagy raktár van minden cikkben.

Nyári cikkekben gyönyörű újdonságok melynek megtekintése figyelmet érdemel.

SCHICHT-SZAPPAN!

(Szarvas vagy kulcs-szappan)

Legjobb, legkiadósabb s azért a legolcsóbb szappan.

Ment mindennemű káros alkatrészeketől.

Mindenütt kapható

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan «Schicht» névvel és a «szarvas» vagy «kulcs védjeggyel legyen ellátva. 1227. a.

ROSENBERG IZSÓ

czementárugyára, beton-, vasbeton- és aszfaltipar-vállalata

Telefon: 67. szám.

N a g y v á r a d.

Telefon: 67. szám.

Kizárólagos képviselők:

a „Beocsinyi Czementgyári Unió“ gyáraitól
a „Magyar Aszfalt Részvénytársaságtól“
a „Heunebique“-féle vasbeton rendszerből.

az „Eternit-művek“ szab. azbeszt-pala gyártmányaiból stb. (Dr. Zilinski Szilárd műegyetemi magántanár tervei szerint.)

Ajánlkozik mindennemű

beton és vasbeton aszfaltozás és aszfalt elszigetelési és »Eternit«-pala fedési munkálatok kivételére.

C s a t o r n á k a t

saját gyártmányu, kívül-belül iszapolt, vízhatlan betoncsöveivel eszközöl. — — — — —

Raktárt tart:

Első rendű Beocsini-, Portland- és Román-czementből.
» » Egeresi szobrász és alabastrom-gipszből.
» » Aszfalt fedéllemez és elszigetelő-lemezekből.

Saját gyártmányu diszes czementlapok és műkövekből.